

Sista stationen blir byggnadsminne

NYHETER Ägarna Ingvar Jakobsson och Ylva Rudin har kämpat i 17 år för att Tjuls järnvägsstation i Eskelhem ska bli byggnadsminne.

SIDORNA 6-7

Enda intakta stationshuset säkras för framtiden

ESKELHEM

Minnet av den gotländska järnvägs-epoken förstärks för framtiden, sedan öns bäst bevarade stationshus utsetts till byggnadsminne. "Den måste bli kvar", säger ägaren Ingvar Jakobsson.

Det första tåget i det gotländska järnvägsnätet rullade 1878, och det sista togs ur trafik 1960.

Efter det revs det mesta av järnvägsrälsen upp, och

många stationshus föll i privat ägo och byggdes om eller revs. Men ett av dem har fått stå kvar helt oförändrat - Tjuls stationshus i Eskelhem. Och efter att ha kämpat i

17 år nåddes stationshusets ägare Ingvar Jakobsson och Ylva Rudin i förra veckan av beskedet att länsstyrelsen utsett fastigheten till byggnadsminne.

- Nu kan man vara säker på att det får stå kvar. Det är den enda stationen på Gotland som finns kvar i ursprungligt skick, och måste bevaras för framtiden, säger Ingvar.

Eskelhemsbon Gunnar Ahlström var den som köpte fastigheten 1959 när järnvä-

gen lades ner. Det är mycket tack vare honom som stationen förblev orörd.

- Det sades att han skulle använda stationen till vedförvaring, men Ahlström måste ha varit ganska kulturellt intresserad, för han gjorde aldrig om eller förändrade ett dugg. Byggnaden är helt intakt sedan den byggdes 1898, varken ändrad på in- eller utsidan, säger Ylva Rudin.

- Det var tur att han valde att lägga plåttak på huset.

Hade det inte gjorts hade huset aldrig stått kvar i dag, säger Ingvar.

Både Ylva och Ingvar har alltid varit järnvägsnördar och haft ett gott öga till Tjuls station. Ingvar växte upp 300 meter därifrån och Ylva inte långt från Banders station i Mästerby, fyra kilometer bort längs gamla järnvägsbanken mot Roma. De vill inte att Gotlands järnvägs-epok glöms bort.

- Vi fick möjligheten att

köpa stationen 2002 och öppnade museum 2004. Allrahelst jag var skyldig till att vi köpte det. Det är en fantastisk byggnad och miljö här, säger Ylva.

Det var självklart att fortsätta vårda huset och inreda det tidsenligt.

- Vi var också måna om att kontakta så många äldre som möjligt som kunde berätta om järnvägen. 2005 samlade vi alla pensionärer vi kunde hitta här. Bland

Det gamla biljettskåpet som tillhört stationen hittades bland halm och skräp i den lilla ladugården intill stationshuset.

På 1910-talet byggdes stationshuset ut med tvättstuga och utrymme för slakt. Detta utrymme är bevarat som det alltid sett ut.

Den gamla biljetluckan finns kvar. Här på järnvägslinjen Roma-Klintehamn passerade normalt en morgontur och en eftermiddagstur med tåget.

annat en man som var son till den första kvinnliga stationsföreståndaren som bott här, säger Ingvar.

– Han berättade att han sov i en utdragssäng här i köket, säger Ylva.

Det lilla stationshuset består av väntsal, stationsföreståndarens kontor, ett rum, kök och tvättstuga. Under järnvägens tid hann det bo fem banvakter med sina familjer här.

Familjerna var ofta stora och ersättningen låg varför

man ofta hade både ko, gris, höns och trädgårdsland för att klara uppehållet, berättar Ingvar och Ylva.

– Som mest bodde det nio barn samtidigt i huset, säger Ingvar.

Stationshusen här längs Klintehamn-Roma Järnväg skulle gå i samma stil och utgick från samma typritning. Ett litet vinkelbyggt trähus med liggande ytterpanel nertill och stående panel på vindstrymmet.

Även området runt stationshuset är intakt. Det är bara järnvägsspåret som saknas.

Dock har en liten spårstump rekonstruerats där det också står en renoverad godsvagn och vagn för sockerbetor, som Ingvar och Ylva lyckats få tag i och visar upp när museet håller öppet.

Byggnadsminnesförklaringen innebär att varken exteriör eller interiör på byggnaderna får ändras. Både stationshuset och trädgården

ska också vårdas och får inte förfalla.

Ingvar och Ylva skänkte 2013 Tjuls station till en stiftelse som ska fortsätta se efter den.

– Vi kommer inte alltid finnas kvar, så nu vill vi gärna hitta någon med anknytning till Eskelhem som vill fortsätta förvalta huset, säger Ylva.

Dennis Pettersson

dennis.pettersson
@helagotland.se

GOTLANDS JÄRNVÄGAR

- Järnvägsnätet på ön består av sju linjer.
- Den viktigaste knutpunkten blev därför egentligen inte Visby, utan Roma.
- En bit över 100 stoppplatser för tåg har funnits på ön, varav cirka 50 hade stationshus.
- Drygt 25 mil järnvägsvagnar finns bevarade i dag.
- 1878 invigdes den första banan, från Visby till Hemse över Roma. Järnvägen fick en ekonomiskt trög start men det blev bättre i och med Roma sockerbruks invigning 1894. De viktiga transporter av sockerbetor till bruket satte fart på trafiken.

Reglementet var tydligt för alla Gotlands järnvägslinjer. Här på linjen Romakloster-Klintehamn fanns åtta stationer där husen skulle vara vinkelbyggda trähus med liggande ytterpanel nedtill och stående panel närmast taket.

Den gamla godsliggaren finns kvar i original. Här loggades allt gods som passerade tågstationen. Äggblådor, brännvin, äpplen, en halv gris, ved och likkistor finns att läsa bland det noterade godset.

Två gamla tågvagnar finns bevarade vid Tjuls station. Godsvagnen har gått på linjen en gång i tiden. "Sedan var den förråd åt järnhandeln i Klinte. Efter det stod den i ett grustag i Hejde, innan vi fick chansen att ta över och rusta upp den", berättar Ingvar Jakobsson.